

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра історії України і методики викладання історії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Становлення української нації і націоналізму

Спеціальність 032 «Історія та археологія»

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 28 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

Загальна інформація

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Становлення української нації і націоналізму
Викладач	Райківський І.Я., доктор історичних наук, професор
Контактний телефон викладача	0342-59-60-06 (робочий) 096-920-59-85
E-mail викладача	igor.raikivskyi@pnu.edu.ua i.raj@ukr.net ,
Формат дисципліни	2. Цикл професійної підготовки. 2.1 Обов'язкові дисципліни 2.1.1 Теоретична підготовка
Обсяг дисципліни	90 год.; кількість кредитів ECTS – 3 (1 семестр)
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	понеділок, 14.00 год. – 16.00 год.
2. Анотація до курсу	
<p>Центральною проблемою в новітній історії України є процес становлення модерної української нації і націоналізму, в основі якої лежала національна самосвідомість, тобто усвідомлення себе частиною єдиної національної спільноти. Це було частиною загальноєвропейського процесу, що характеризувався поступовим переходом від середньовічного, аграрно-ремісничого до індустріального, освіченого і мобільного суспільства, з широкими національно-політичними правами та економічною свободою для всього населення (а не лише для панівної верстви). Ключова проблема українського національного руху – “перетворення етносоціальної спільноти на модерну європейську націю” (І.Лисяк-Рудницький).</p> <p>Пропонований курс має на меті поглиблене вивчення аспірантами проблемних питань формування української національної самосвідомості, що порушувалися в рамках нормативного курсу “Історія України” на бакалавраті, в історичній ретроспективі. Аспірант повинен усвідомити особливості становлення новочасного українського суспільства, що проявилися в адміністративно-територіальному, економічному, етносоціальному та культурно-інтелектуальному</p>	

аспектах, призвели до розриву зі старими, побудованими на аграрному традиціоналізмі цінностями, та формування модерної української нації.

3. Мета та цілі курсу

Мета: подати студентам основний матеріал з проблеми становлення української нації і націоналізму в руслі сучасних наукових підходів.

Завдання: ознайомити студентів з основними засадами становлення української нації і націоналізму в історичній ретроспективі в контексті генези і розвитку сучасних європейських націй та націоналізму; визначити сутність, етапи та особливості процесу модерного українського націотворення; з'ясувати характерні риси української національної ідеї в порівняльно-історичному аспекті; дати знання історичних джерел і наукової літератури з навчального курсу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач наукового ступеня повинен

знати:

- сучасні теорії нації і націоналізму та їх основних авторів, зарубіжних та українських дослідників;
- термінологію досліджуваного періоду (“національне відродження”, “націотворення”, “нація”, “націоналізм” та ін.);
- основні концепції та підходи до аналізу понять “українська нація” та “український націоналізм”, “соборність”, “регіоналізм”, “національний рух”;
- суть української національної ідеї в контексті націотворчих процесів у Центрально-Східній Європі, характерні риси процесу модерного націотворення українців у порівнянні з відповідними процесами в сусідніх народів (поляків, росіян та ін.);
- регіональні особливості формування модерної української нації і розвитку націоналізму як ідейної течії та глобального суспільно-політичного, культурного та ідеологічного феномену;

вміти:

- аналізувати і систематизувати суспільствознавчий матеріал до заняття;
- розкрити внесок українських науковців і громадських діячів у розробку проблем нації та націоналізму;
- визначати стан розробки проблеми становлення української нації і націоналізму в українській та зарубіжній літературі;
- робити узагальнення і висновки, розрізняти основні й другорядні явища при конкретному історичному аналізі;
- простежувати причинно-наслідкові зв'язки у висвітленні історичних подій і явищ.
- висвітлювати процес становлення модерної української нації в кінці XVIII – на початку XXI ст. у руслі сучасних західних теорій нації і націоналізму.

4. Результати навчання (компетентності)

Компетенції соціально-особистісні:

- здатність критично мислити, розрізняти різні теорії нації і націоналізму в залежності від опрацьованої літератури;
- креативність, здатність до системного мислення;
- патріотизм і толерантність, здатність вести роботу з патріотичного виховання молоді, національного усвідомлення, враховуючи історичний досвід XIX ст.;
- здатність застосовувати методи самовиховання, орієнтовані на загальнолюдські цінності, міжетнічну толерантність;

- ерудованість, креативність і комунікабельність

Загальнонаукові компетенції:

- базові знання в галузі націології, традиційних і сучасних теорій нації і націоналізму;
- розуміння процесу становлення української нації в порівняльно-історичному контексті;
- наукове уявлення про генезу українського націоналізму та його характерні риси;
- співставлення уявлень, концепцій та поглядів науковців щодо проблеми етно- та націогенезу українців;
- знання термінології з проблематики націології, спільних і відмінних рис у процесах становлення новочасної української нації та національних рухів у сусідніх народів.

Інструментальні компетенції:

- навички управління інформацією;
- володіння понятійним апаратом і здатність до застосування в науковому спілкуванні відповідної історичної термінології (“національне відродження”, “модерне націотворення”, “нація” та ін.);
- здатність до використання в науковому спілкуванні відповідної термінології, що вживається в працях з української націології;
- дослідницькі навички.

Професійні компетенції:

- здатність здійснювати теоретичний аналіз досліджуваної проблеми;
- здатність пропонувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу;
- вміння здійснювати методологічно-теоретичний аналіз досліджуваної проблеми;
- здатність розглядати суспільні явища в конкретно-історичних умовах певного часу, співвідносити об’єктивні й суб’єктивні ознаки нації, орієнтуватися в науковій періодизації українського національного руху;
- навички науково-дослідницької роботи.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття / практичні / лабораторні	10
самостійна робота	60

Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність			Курс (рік навчання)	Нормативний/ вибірковий
1	032 «Історія та археологія»			1	нормативний
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література (основна)	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
<p>Тема 1–2. Теорії нації. Мета і завдання курсу, значення навчальної дисципліни.</p> <p>1. Еволюція поняття “нація” в історичній ретроспективі: від античного до нового часу.</p> <p>2. Визначення нації в класичних працях європейських дослідників кінця ХІХ – 30-х рр. ХХ ст.</p> <p>3. Догматично-марксистський варіант теорії нації в радянській історико-політологічній науці.</p> <p>4. Сучасні наукові версії терміну “нація” в другій половині ХХ – на початку ХХІ ст.</p> <p>5. Типологія націй у сучасній літературі.</p> <p>6. Основні розбіжності між “примордіалістами” і “модерністами” у висвітленні генези націй.</p> <p>7. Загальні особливості націотворення в модерну епоху з кінця ХVІІІ ст.</p>	лекція, 4 год.	<p>1. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму / друге, перероблене видання; пер. з англ. В.Морозова. – К., 2001. – 272 с.</p> <p>2. Брюейкер Р. Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі / перекл. з англ. О. Рябова. – Львів, 2006. – 280 с.</p> <p>3. Грицак Я. Вступ. Що таке новітня історія України // Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996. – С. 10–15.</p> <p>4. Грицак Я. Від редакції, або Що таке модерна історія // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч. 1. – С. 5–8.</p> <p>5. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. – 344 с.</p> <p>6. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм / пер. з англ. Г. Касьянова. – К., 2003. – 300 с.</p> <p>7. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. – 376 с.</p> <p>8. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999. – 352 с.</p> <p>9. Лисяк-Рудницький І. Зауваги до проблеми “історичних” та “неісторичних” націй // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 29–39.</p> <p>10. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової</p>	підготовка візуалізованої презентації, конспектування монографії 10 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)	початок лютого

	<p>України // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 173–191.</p> <p>11. Лисяк-Рудницький І. Проблеми термінології та періодизації в українській історії // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 41–46.</p> <p>12. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 145–171.</p> <p>13. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в XIX столітті // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 193–202.</p> <p>14. Лисяк-Рудницький І. Україна між Сходом і Заходом // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 1–9.</p> <p>15. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу і нації. (Методологічні зауваги) // Історичні есе : у 2 т. – К., 1994. – Т. 1. – С. 11–27.</p> <p>16. Магочій П. Українське національне відродження. Нова аналітична структура // Український історичний журнал. – К., 1991. – № 3. – С. 97–107.</p> <p>17. Магочій П.-Р. Історія України ; авторизований пер. з англ. Е. Гейдела, С. Грачової. – К., 2007. – 640 с.</p> <p>18. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. – 2-ге вид. – К., 2006. – XLIV + 684 с.</p> <p>19. Райківський І. Я. Концептуальні засади українського національного відродження XIX століття // Вісник Прикарпатського університету. Історія. – Івано-Франківськ, 2007. – Вип. XII–XIII. – С. 3–14; Івано-Франківськ, 2008. – Вип. XIV. – С. 3–17.</p> <p>20. Реєнт О. Історія України XIX – початку XX ст.: методологічний зріз і тематичні напрями наукового пошуку // Український історичний журнал. – К., 2007. – № 6. – С. 218–232.</p> <p>21. Сарбей В. Вступ. Дещо про історіографію і концепцію українського відродження // Сарбей В. Національне відродження України. – (Україна крізь віки : у 15 т. / за заг. ред. В. А. Смоля. – Т. 9). – К., 1999. – С. 17–28.</p>			
--	---	--	--	--

		<p>22. Сарбей В. Етапи формування української національної самосвідомості (кінець XVIII – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – К., 1993. – № 7–8. – С. 3–16.</p> <p>23. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбаля. – К., 2006. – 320 с.</p> <p>24. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / пер. з англ. Р. Фещенка. – К., 2004. – 170 с.</p> <p>25. Сміт Е. Національна ідентичність / пер. з англ. П. Таращука. – К., 1994. – 224 с.</p> <p>26. Україна. Процеси націотворення / упоряд. А. Каппелер ; пер. з нім. – К., 2011. – 416 с.</p> <p>27. Українці–русини: етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку / голов. ред. Г.Скрипник. – К., 2013. – 750 + XXX с.</p> <p>28. Химка І. П. Український національний рух у Галичині в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // Другий Міжнародний конгрес українців, 22–28 серпня 1993 р. : доповіді і повідомлення. Історія. – Львів, 1994. – Ч. 1. – С. 215–220.</p> <p>29. Химка І. П. Український національний рух у Галичині XIX ст. в світлі нових теоретичних праць про націоналізм і національні рухи // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів – Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). – Львів, 1995. – С. 68–78.</p> <p>30. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі / пер. з англ. Г. Касьянова за участі М. Климчука та М. Рябчука. – К., 2000. – 354 с.</p>			
<p>Тема 3–4. Українська нація як історичний феномен: теоретико-методологічні аспекти.</p> <p>1. Термінологічні проблеми у визначенні поняття “українська нація”: “суб’єктивізація” об’єктивних ознак.</p>	<p>лекція, 4 год.</p>	<p>1. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2006.</p> <p>2. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу й нації (методологічні завваги) // Історичні есе: У 2-х т. – К., 1994. – Т.1. – С.11–27.</p>	<p>підготовка візуа- лізованої презентації, індивідуальна</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опи- тування на</p>	<p>середина лютого</p>

<p>2. Примордіалістська версія українського націотворення.</p> <p>3. Модерністська альтернатива.</p> <p>4. Особливості становлення української національної самосвідомості в XIX–XX ст.</p> <p>5. Періодизація українського національного відродження (модерного націотворення) в “довгому” XIX ст.</p> <p>6. Етапи національного самоусвідомлення українців у “короткому” XX ст.</p>	<p>3. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в XIX столітті // Історичні есе. – Т.1. – С.193–202.</p> <p>4. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе. – Т.1. – С.145–171.</p> <p>5. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Історичні есе. – Т.1. – С.173–191.</p> <p>6. Охримович Ю. Розвиток української національно-політичної думки (Від початку XIX століття до Михайла Драгоманова). – Нью-Йорк, 1965. – 120 с.</p> <p>7. Старосольський В. Теорія нації // Володимир Старосольський. 1878–1942. Записки НТШ. – Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1999. – Т.210.</p> <p>8. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999. – 352 с.</p> <p>9. Касьянов Г. “Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х) // Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Колективна монографія / За ред. Л.Зашкільняка. – Львів, 2004. – С.57–73.</p> <p>10. Дашкевич Я. Нація і утворення Київської Русі // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України. – Львів, 1995. – С.8–15.</p> <p>11. Ісаєвич Я. Етнічне коріння української нації // Формування української нації... – С.16–22.</p> <p>12. Каппелер А. Формування української нації у Російській імперії XIX ст. на тлі націотворчих процесів у Європі // Формування української нації... – С.78–83.</p> <p>13. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. Проблеми формування, еволюції, реалізації. – К., 1997.</p> <p>14. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К., 1991.</p> <p>15. Скульчик С. Пробудження нації: До концепції українського національного руху другої половини XIX ст. – Мельбурн, 1994. – 125 с.</p> <p>16. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в</p>	<p><i>робота</i> опрацю- вання праць фахівців у галузі націології, 10 год.</p>	<p>семі-нарі) 5 б. (вибірково, під час опи- тування на семі-нарі)</p>	
---	--	--	---	--

	<p>Україні ХХ століття. – К., 1997. – 425 с.</p> <p>17. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. – К., 1993.</p> <p>18. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ століття. – К., 1996. – С.3–15.</p> <p>19. Грицак Я. Від редакції, або Що таке модерна історія України // Україна модерна. – Львів, 1996. – Ч.1. – С.5–8.</p> <p>20. Грицак Я. Дилеми українського націотворення, або ще раз про старе вино у нових міхах // Український гуманітарний огляд. – К., 2000. – Вип.4. – С.11–33.</p> <p>21. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004.</p> <p>22. Ісаєвич Я. Проблема походження українського народу: історіографічний і політичний аспект // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1995. – Вип.2. – С.3–17.</p> <p>23. Гринів О. Українська націологія ХІХ – початку ХХ ст. – Львів, 2005. – 288 с.</p> <p>24. Левенець Ю. Теоретико-методологічні засади української суспільно-політичної думки: проблеми становлення та розвитку (друга половина ХІХ – початок ХХ століття). – К., 2001. – 585 с.</p> <p>25. Реєнт О.П. Деякі проблеми історії України ХІХ – початку ХХ ст.: стан і перспективи наукової розробки // Укр. іст. журн. – 2000. – №2. – С.3–26.</p> <p>26. Рудницька Т. Етнос. Нація. А коли ж – народ? // Віче (Київ). – 1996. – №2 (47). – С.94–102.</p> <p>27. Сарбей В.Г. Етапи формування української національної самосвідомості (кінець ХVІІІ – початок ХХ ст.) // Укр. іст. журн. – 1993. – №7. – С.3–16.</p> <p>28. Зашкільняк Л. Виклики сучасної історіографії: світовий та український контексти // Україна модерна. – Київ–Львів, 2005. – Ч.9.</p> <p>29. Шпорлюк Р. Створення України // Людина і світ. – 2000. – №3. – С.2–10.</p> <p>30. Магочій П.-Р. Історія України. – К., 2007. – С.306–309.</p>			
--	---	--	--	--

		<p>31. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н.Гончаренко та О.Гриценко. – К., 2004.</p> <p>32. Райківський І. Концептуальні засади українського національного відродження XIX століття // Вісник Прикарпатського університету. – Вип. XII–XIII. – Івано-Франківськ, 2007. – С. 3–14.</p>			
<p>Тема 5. Історичні корені сучасної України.</p> <p>1. Дискусія в історичній науці про український етногенез (націогенез).</p> <p>2. Докиївські часи в українській історії.</p> <p>3. Київська Русь та її історико-культурна спадщина (IX–XIV ст.).</p> <p>4. Козацький період у становленні новочасної української нації (XV–XVIII ст.).</p>	лекція, 2 год.	<p>1. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2006.</p> <p>2. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. К., 2006.</p> <p>3. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н.Гончаренко та О.Гриценко. К., 2004.</p> <p>4. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. К., 2004.</p> <p>5. Дашкевич Я. Нація і утворення Київської Русі // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України. Львів, 1995. С. 8–15.</p> <p>6. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. К., 1993.</p> <p>7. Єсельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. К., 2011. 376 с.</p> <p>8. Ісаєвич Я. Етнічне коріння української нації // Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України. Львів, 1995. С. 16–22.</p> <p>9. Ісаєвич Я. Проблема походження українського народу: історіографічний і політичний аспект // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів, 1995. Вип. 2. С. 3–17.</p> <p>10. Касьянов Г. “Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х) // Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми: Колективна монографія / За ред.</p>	підготовка реферату на обрану тему з проблематики, 2 год.	5 б. (вибірково, під час опитування на семі-нарі)	кінець лютого

		<p>Л.Зашкільняка. Львів, 2004. С. 57–73.</p> <p>11. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. К., 1999. 352 с.</p> <p>12. Лисяк-Рудницький І. Інтелектуальні початки нової України // Історичні есе. У 2-х т. К., 1994. Т. 1. С. 173–191.</p> <p>13. Лисяк-Рудницький І. Роля України в новітній історії // Історичні есе. Т. 1. С. 145–171.</p> <p>14. Лисяк-Рудницький І. Структура української історії в ХІХ столітті // Історичні есе. Т. 1. С. 193–202.</p> <p>15. Лисяк-Рудницький І. Формування українського народу й нації (методологічні завваги) // Історичні есе. Т. 1. С. 11–27.</p> <p>16. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. К., 2007. 640 с.</p> <p>17. Рудницька Т. Етнос. Нація. А коли ж – народ? // Віче (Київ). 1996. №2 (47). С.94–102.</p> <p>18. Смолій В.А., Гуржій О.І. Як і коли почала формуватися українська нація. К., 1991.</p> <p>19. Смолій В.А., Степанков В.С. Українська державна ідея. Проблеми формування, еволюції, реалізації. К., 1997.</p> <p>20. Старосольський В. Теорія нації // Володимир Старосольський. 1878–1942. Записки НТШ. Нью-Йорк–Париж–Сідней–Торонто, 1999. Т. 210.</p> <p>21. Українці : Історико-етнографічна монографія : У 2 кн. / За ред. А.Пономарьова. Опішне, 1999. Кн. 1. 527 с.: іл.</p> <p>22. Українці : Історико-етнографічна монографія : У 2 кн. / За ред. А.Пономарьова. Опішне, 1999. Кн. 2. 544 с.: іл.</p>			
<p>Тема 6–7. Модерне українське націотворення (національне відродження) в ХІХ ст.</p> <p>1. Українські землі між двома імперіями – Російською та Австрійською (Австро-Угорською). Русини-“малороси”-українці як “малий народ” у Європі.</p> <p>2. Ідейний вплив на українське національне “пробудження” в ХІХ ст. Просвітництва, Великої французької революції, Романтизму.</p> <p>3. Ставлення російської та австрійської імперської</p>	<p>лекція, 4 год.</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України ХІХ століття. Львів, 2016. 408 с.</p> <p>2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. К., 1996. 360 с.</p> <p>3. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. К., 2004. 344 с.</p> <p>4. Грушевський М. Розвиток українських досліджень у ХІХ столітті і вияви у них основних питань українознавства // Український історик. Нью-Йорк; Торонто; Мюнхен, 1989. № 1–3. С. 82–91; № 4. С. 60–68;</p>	<p>підготовка конспекту семінар- ського заняття та візуа- лізованої презентації, індивіду-</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опи- тування на семі-нарі)</p>	<p>початок березня</p>

<p>влади до українського питання.</p> <p>4. Загальна схема національного руху XIX – початку XX ст. на підросійській Україні.</p> <p>5. Особливості періодизації національного відродження (модерного націотворення) в “довгому” XIX ст. на західноукраїнських землях.</p> <p>6. Наукова і культурницька (організаційна) стадії національного відродження на Наддніпрянщині: “з малоросів в українці”.</p> <p>7. Концептуальний аналіз стадій А і Б у західноукраїнському національному русі XIX ст.: “з русинів в українці”.</p>	<p>1990. № 1–4. С. 28–44.</p> <p>5. Єсельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. К., 2011. 376 с.</p> <p>6. Єсельчик С. Українофіли. Світ українських патріотів другої половини XIX століття. К., 2010.</p> <p>7. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). К., 2007. 192 с.</p> <p>8. Каппелер А. Росія як поліетнічна імперія. Виникнення, історія, розпад / пер. з нім. Х. Назаркевич ; наук. ред. М. Крикун. Львів, 2005. XII + 360 с.</p> <p>9. Каппелер А. Структура українського національного руху в Російській імперії // Сучасність. К., 1992. № 7. С. 48–56.</p> <p>10. Катренко А. Національно-культурна та політична діяльність Київської громади (60–90-і рр. XIX ст.). К., 2003.</p> <p>11. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. Ужгород, 2012.</p> <p>12. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. К., 1994. Т. I.</p> <p>13. Миллер А. Украинский вопрос в Российской империи. К., 2013. 416 с. (Серия “Золотые ворота”, вып.3).</p> <p>14. Палієнко М. “Кієвська старина” у громадському та науковому житті України (кінець XIX – початок XX ст.). К., 2005.</p> <p>15. Райківський І. Я. Ідея соборності України в працях наддніпрянських науковців кінця XVIII – першої половини XIX ст. // Вісник Прикарпатського університету. Історія. Івано-Франківськ, 2006. Вип. X–XI. С. 3–17.</p> <p>16. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. Івано-</p>	<p><i>альна робота</i></p> <p>опрацювання програмних вимог кирило-мефодіївців у порівняльному аспекті з політичними документами інших слов'янських народів, 10 год.</p>		
--	--	---	--	--

		<p>Франківськ, 2012. (підрозділ 2.1)</p> <p>17. Райківський І. Ідея української соборності в південноукраїнській Галичині (XIX – початок XX ст.). Івано-Франківськ, 2016. 392 с. (підрозділ 2.1)</p> <p>18. Райківський І. Питання етнічної єдності Галичини й Наддніпрянської України в суспільних поглядах Платона Лукашевича // Галичина. Івано-Франківськ, 2006–2007. № 12–13. С. 282–290.</p> <p>19. Райківський І. Уявлення наддніпрянських науковців про Галичину в першій половині XIX століття // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 16: Ювілейний збірник на пошану Івана Патера. Львів, 2008. С. 127–142.</p> <p>20. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). – К., 2016.</p> <p>21. Світленко С. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття: зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2007.</p>			
<p>Тема 8. Перехід до епохи масової політики та політизація українського національного руху на зламі XIX–XX ст.</p> <p>1. Запізніла індустріалізація і соціальні зміни на підросійській Україні та західноукраїнських землях, їх вплив на національний рух.</p> <p>2. Утворення і розвиток партійно-політичної системи українського суспільства, особливості національної мобілізації населення Наддніпрянщини в 90-х рр. XIX – на початку XX ст.</p> <p>3. Політизація українського національного руху в Австро-Угорській імперії в 1890–1914 рр.</p> <p>4. Проблема утвердження етноніму “Україна” (“українці”, “український”) в імперський період.</p>	<p>лекція, 2 год.</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. Львів, 2016. 408 с.</p> <p>2. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. К., 1996. 360 с.</p> <p>3. Єсельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. К., 2011. 376 с.</p> <p>4. Калениченко Н., Ільченко Ж. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. 1994. № 1. С. 72–81.</p> <p>5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. К., 1994. Т. I. XXIII, 530 с.</p> <p>6. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гейдела, С. Грачової. К., 2007.</p> <p>7. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гейдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. Ужгород, 2012. 794 + XXII с.</p> <p>8. Моргун О. Українські діячі в земствах // Український</p>	<p>індивідуальна робота (складання таблиці про соціальні верстви на території України в XIX ст., конспектування монографії 10 б.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>середина березня</p>

		<p>історик. Нью-Йорк – Мюнхен, 1969. № 1–3 (21–23). С. 56–64.</p> <p>9. Наумов С. Братство тарасівців // Український історичний журнал. К., 1999. № 5. С. 36–44; № 6. С. 55–63.</p> <p>10. Наумов С. Створення Революційної української партії // Український історичний журнал. К., 2006. № 2. С. 49–59.</p> <p>11. Наумов С. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. XIX ст. – лютий 1917 р.). Харків, 2006. 344 с.</p> <p>12. Райківський І. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини XIX століття. Івано-Франківськ, 2012. 932 + 16 с.</p> <p>13. Райківський І. Ідея української соборності в підавстрійській Галичині (XIX – початок XX століття). Івано-Франківськ, 2016. 392 с.</p> <p>14. Райківський І. Українське національне відродження кінця XVIII – початку XX ст. в європейському контексті: витоки, зміст, періодизація // Галичина. 2000. № 4. С. 25–48.</p> <p>15. Реєнт О. Україна в імперську добу (XIX – початок XX ст.). К., 2003. 320 с.</p> <p>16. Сарбей В. Національне відродження України. К., 1999. Т. 9. 336 с.</p> <p>17. Світленко С. Світ модерної України кінця XVIII – початку XX століття: зб. наук. праць. Дніпропетровськ, 2007. 460 с.</p>			
<p>Тема 9–10. Теорії націоналізму.</p> <p>Націоналізм: історія терміну, дефініції. Відмінності між націоналізмом, патріотизмом і шовінізмом. Перетворення націоналізму на глобальне явище в XIX–XX ст.: історичний аналіз. Дефініція терміну “націоналізм” в українській інтелектуальній традиції, три рівні націоналізму – соціально-психологічний, ідеологічний і політичний. Український націоналізм у “широкому” і “вузькому” значенні (І.Лисяк-Рудницький). Становлення</p>	<p>лекція, 4 год.</p>	<p>1. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. – К., 1999.</p> <p>2. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера: 2-ге вид. / Упоряд.: О.Проценко, В.Лісовий. – К., 2006.</p> <p>3. Сміт Е. Національна ідентичність / Пер. з англ. П.Тарашука. – К., 1994.</p> <p>4. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія / Пер. з англ. Р.Фещенка. – К., 2004.</p> <p>5. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху / Пер. з англ. М.Климчука і Т.Цимбала. – К., 2006.</p> <p>6. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо</p>	<p>конспектування монографії, 10 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семі-нарі)</p>	<p>кінець березня</p>

<p>модерного українського націоналізму як історичного явища в кінці XIX – XX ст., його характерні риси в європейському контексті.</p>		<p>походження й поширення націоналізму. – Друге, перероблене видання / Пер. з англ. В.Морозова. – К., 2001.</p> <p>7. Шпорлюк Р. Комунізм і націоналізм. Карл Маркс проти Фрідріха Ліста. – К., 1998.</p> <p>8. Вілсон Е. Українці: несподівана нація / Пер. з англ. Н.Гончаренко та О.Гриценко. – К., 2004.</p> <p>9. Миллер А.И. Империя Романовых и национализм: Эссе по методологии исторического исследования. – М., 2006.</p> <p>10. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі. – К., 2000.</p>			
<p>Тема 1. Український національний рух у боротьбі за державність (1914 р. – кінець 1920-х рр.)</p> <p>Українське питання в період Першої світової війни. Державотворча діяльність урядів УНР і ЗУНР на уламках Російської та Австро-Угорської імперій: між співпрацею і суперництвом. Мобілізація народних мас на етнічних українських землях під гаслом національної державності і соборності (1917–1920 рр.). Причини і наслідки поразки української революції. Утворення Української РСР, радянська політика “українізації” в 1920-х рр. як поступка національному рухові з боку більшовиків для розширення своєї соціальної бази в Україні. Націонал-комунізм.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Аркуша О., Кондратюк К., Мудрий М., Сухий О. Час народів. Історія України XIX століття. – Львів, 2016.</p> <p>2. Бевз Т. Партія національних інтересів і соціальних перспектив (Політична історія УПСР). – К., 2008.</p> <p>3. Білокінь О.І. Українське питання в Державній Думі Російської імперії (1906–1917 рр.): Автореф. дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Харківський національний університет ім. В.Каразіна. – Харків, 2001.</p> <p>4. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. – К., 1996.</p> <p>5. Демченко Т. Батько Шраг. – Чернігів, 2008.</p> <p>6. Єсельчик С. Історія України. Становлення модерної нації. – К., 2011.</p> <p>7. Іваницька С.Г. “Колективний портрет” керівництва Української демократично-радикальної партії (1905–1908 рр.) // Українська біографістика: Зб. наук. праць. – К., 2010. – Вип. 7.– С. 279–294.</p> <p>8. Калениченко Н., Ільченко Ж. Роль земств у впровадженні навчання рідною мовою в народній школі України (кінець XIX – початок XX ст.) // Український історичний журнал. – 1994. – № 1. – С. 72–81.</p> <p>9. Касьянов Г. Українська інтелігенція на рубежі XIX–XX століть: соціально-політичний портрет. – К., 1993.</p> <p>10. Коник О. Депутати Державної думи Російської імперії від губерній Наддніпрянської України (1906–1917 рр.). – Дніпропетровськ, 2013.</p>	<p>підготовка реферату на обрану тему з проблематики, 2 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>початок квітня</p>

	<p>11. Лещенко М. Українське село в революції 1905–1907 рр. – К., 1977.</p> <p>12. Лисяк-Рудницький І. Український національний рух напередодні Першої світової війни // Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I. – С. 471–481.</p> <p>13. Лось Ф. Революція 1905–1907 рр. на Україні. – К., 1955.</p> <p>14. Магочій П.-Р. Історія України; авторизований пер. з англ. Е. Гейдела, С. Грачової. – К., 2007.</p> <p>15. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів; авторизований пер. з англ. Е. Гейдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>16. Машкін О.М. П.А.Столипін та Україна // Український історичний журнал. – 2012. – №2. – С. 73–97.</p> <p>17. Наумов С. Український політичний рух на Лівобережжі (90-ті рр. ХІХ ст. – лютий 1917 р.). – Харків, 2006.</p> <p>18. Наумов С.О. Створення Революційної української партії // Український історичний журнал. – 2006. – № 2. – С. 49–59.</p> <p>19. Онопрієнко В., Щербань Т. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008.</p> <p>20. Передерій І. В'ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети “Рада” (1908–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 71–90.</p> <p>21. Онопрієнко В., Щербань Т. Джерела з історії Українського наукового товариства в Києві. – К., 2008.</p> <p>22. Передерій І. В'ячеслав Липинський як співробітник першої української щоденної газети “Рада” (1908–1914 рр.) // Український історичний журнал. – 2011. – № 1. – С. 71–90.</p> <p>23. Плохій С. Великий переділ. Незвичайна історія Михайла Грушевського / Авторизов. пер. з англ. М.Климчука. – К., 2011.</p> <p>24. Поліщук Ю. Столипінська аграрна реформа на Волині. – К., 1999.</p> <p>25. Реєнт О. Україна в імперську добу (ХІХ – початок ХХ</p>			
--	--	--	--	--

		<p>ст.). – К., 2003.</p> <p>26. Реєнт О. Український національний рух у Російській імперії та політика державної влади з “українського питання” в модерну добу // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – К., 2012. – Вип. XX. – С. 6–37.</p> <p>27. Рибалка І. Історія України. Част. 2: Від початку XIX ст. до лютого 1917 р. – Харків, 1997.</p> <p>28. Самарцев І.Г. Чорносотенці на Україні (1905–1917 рр.) // Український історичний журнал. – 1992. – №1. – С. 90–98.</p> <p>29. Сарбей В. Національне відродження України. – К., 1999. – Т. 9.</p> <p>30. Старовойтенко І. Євген Чикаленко: людина на тлі епохи. – К., 2009.</p> <p>31. Чорний Д. По лівий бік Дніпра: проблеми модернізації міст України (кінець XIX – початок XX ст.). – Харків, 2007.</p> <p>32. Шандра В. Генерал-губернаторства в Україні: XIX – початок XX ст. – К., 2005. – С. 326–339 (Генерал-губернаторство у кризовий період імперії).</p>			
<p>Тема 2. Радикалізація українського руху в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни (1930-і – перша половина 1940-х рр.)</p> <p>Сталінський погром “українізації” і посилення партійно-тоталітарного режиму на радянській Україні в 1930-х рр. Денаціоналізаторська політика урядів міжвоєнної Польщі, Румунії та Чехо-Словаччини на західноукраїнських землях, реакція на неї місцевого українського суспільства. Передумови і виникнення інтегрального, радикального українського націоналізму. Ідеологія і практика Організації українських націоналістів. Легальний політичний спектр у національно-державницькому таборі Західної України, Буковини і Закарпаття (Карпатської України)</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX ст. – К., 1996. 2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. 3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. 4. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. 5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I. 6. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні. 1917–1953. Суспільно-політичний та правовий аналіз. У 2 кн. – К., 1994. 7. Боляновський А. Українські військові формування в Збройних силах Німеччини (1939–1945 рр.). Львів, 2003. 	<p>підготовка реферату на обрану тему з проблематики, 2 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>середина квітня</p>

<p>міжвоєнного періоду. Український націоналізм у роки німецько-радянської війни 1941–1945 рр. Ідеологічна платформа і практична діяльність Української повстанської армії.</p>		<p>8. В'ятрович В. Історія з грифом “Секретно”. – Львів: Центр дослідження визвольного руху, 2011. 9. Касьянов Г.В., Даниленко В.М. Сталінізм і українська інтелігенція (1920-30-і рр.). – К., 1991. 10. Кентій А.В. Нариси історії організації українських націоналістів (1929–1941 рр.). – К., 1998. 11. Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. – К. 1993. 12. Кульчицький С. Голод 1932–1933 рр. в Україні як геноцид: мовою документів, очима свідків. – К., 2008. 13. Патриляк І. К. “Встань і борись слухай і вір...”: українське націоналістичне підпілля та повстанський рух (1939–1960 рр.). Львів, 2012. 14. Шаповал Ю.І. Україна: 1920–1950-і рр.: сторінки ненаписаної історії. – К., 1993.</p>			
<p>Тема 3. Особливості українського національного руху на радянській Україні в післявоєнний період (друга половина 1940-х рр. – 1991 р.) Завершення процесу об'єднання етнічних українських земель в єдиній українській Радянській державі в роки Другої світової війни, входження до УРСР Західної України (1939 р.), Буковини (1940 р.) і Закарпаття (1944 р.). Радянська політика в національному питанні, асиміляція українського населення УРСР у російській мовно-культурній простір. Концепція єдиного “радянського народу”. Хрущовські реформи і зародження покоління шістдесятників – нової генерації української інтелігенції, що являла собою внутрішню моральну опозицію до партійно-тоталітарного режиму. Дисидентський рух. Горбачовська “перебудова” і виникнення масової політики. Перетворення України з радянської республіки на незалежну державу.</p>	<p>семінарське заняття, 2 год.</p>	<p>1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996. 2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004. 3. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011. 4. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гийдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012. 5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. Т. І. 6. Баран В. Україна 1950–1960-х рр.: еволюція тоталітарної системи. – Львів, 1996. 7. Баран В.К., Даниленко В.М. Україна крізь віки. Т. 13: Україна в умовах системної кризи (1946–1980-і рр.). К., 1999. 8. Баран В.К. Україна: новітня історія (1945–1991 рр.). Львів, 2003. 9. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960–1980-х років. – К., 1995. 10. Кузьменко Ю. В. Партійно-радянська номенклатура в</p>	<p>підготовка реферату на обрану тему з проблематики, 2 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>кінець квітня</p>

		<p>умовах суверенізації УРСР (березень 1990 – серпень 1991 рр.) // Український історичний журнал. 2013. №4. С. 26–39.</p> <p>11. Кравченко Б. Соціальні зміни і національна свідомість в Україні ХХ ст. / Пер. з англ. – К., 1997.</p> <p>12. Курносів Ю.О. Інакомислення в Україні (60-ті – I половина 80-х рр. ХХ століття). – К., 1994.</p> <p>13. Шаповал Ю. Людина і система (Штрихи до портрета тоталітарної доби в Україні). – К., 1994.</p>			
<p>Тема 4–5. Українська національна ідея в незалежній Україні (1991 р. – початок ХХІ ст.)</p> <p>Початок процесу розбудови української національної державності та дезінтеграційні ризики в першій половині 1990-х рр. Утвердження української національної ідеї в державотворчому процесі: успіхи і труднощі. Особливості суспільно-політичного життя і національно-державного розвитку регіонів України: Сходу і Півдня, Заходу. Проблема інтеграції населення Автономної Республіки Крим у загальноукраїнський національно-культурний і політичний простір, євроінтеграційні процеси.</p>	<p>семінарське заняття, 4 год.</p>	<p>1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. – К., 1996.</p> <p>2. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. – К., 2004.</p> <p>3. Скельчик С. Історія України. Становлення модерної нації / авториз. пер. з англ. А. Цимбал. – К., 2011.</p> <p>4. Магочій П.-Р. Україна. Історія її земель та народів / авторизований пер. з англ. Е. Гайдель, С. Грачова, Н. Кушко, О. Сидорчук. – Ужгород, 2012.</p> <p>5. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: В 2-х т. – К., 1994. – Т. I.</p> <p>6. Касьянов Г. В. Україна 1991–2007: нариси новітньої історії. – К., 2008.</p> <p>7. Луканов Ю. Третій президент: Політичний портрет Леоніда Кучми. – К.: Такі справи, 1996.</p> <p>8. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. – К., 2017.</p> <p>9. Український Євромайдан. Прикарпатський вимір. – Івано-Франківськ, 2016.</p> <p>10. Якубова Л., Головка В., Примаченко Я. «Русский мир» на Донбасі та в Криму: історичні витоки, політична технологія, інструмент агресії (аналітична доповідь). – К., 2018.</p> <p>11. Past continuous: Історична політика 1980-х – 2000-х. Україна та сусіди. – К., 2018.</p>	<p>підготовка реферату на обрану тему з проблематики, 2 год.</p>	<p>5 б. (вибірково, під час опитування на семінарі)</p>	<p>перша половина травня</p>
6. Система оцінювання курсу					

Загальна система оцінювання курсу	<p>Семестровий підсумковий контроль є обов'язковою формою контрольної перевірки навчальних здобутків студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену (7 семестр) у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.</p> <p>Навчальний курс у формі екзамену в тестовій формі оцінюється в системі дистанційного навчання <i>від 50 до 100 балів</i>, за визначеною схемою в ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” (А – 90 б. і вище, В – 80 б. і вище, С – 70 б. і вище, D – 60 б і вище, Е – 50 б і вище); у випадку меншої кількості балів – перездача екзамену за другим і третім талонами (терміни – визначаються деканатом).</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Під час навчання студенти виконують індивідуальне завдання – конспектування наукової монографії з історії українського національного відродження XIX – початку XX ст. (<i>8 год. у рамках самостійної роботи</i>) на вибір із запропонованих). Обсяг роботи – 10–15 сторінок листа формату А-4 (29–30 рядків на сторінку). Основна вимога до цієї роботи – творчий характер, конспект, а не банальне переписування чи копіювання. Це перевіряється на захисті, коли студент повинен у межах 5 хвилин розповісти про основний зміст обраної монографії, власні думки.</p> <p>Крім того, кожний студент має написати підсумкову контрольну роботу, тематика якої охоплює питання семінарських занять та є, по суті, допуском (у випадку позитивної оцінки) до екзамену.</p>
Семінарські заняття	
Тема 1. (2 год.)	Український національний рух у боротьбі за державність (1914 р. – кінець 1920-х рр.)
Тема 2. (2 год.)	Радикалізація українського руху в міжвоєнний період та в роки Другої світової війни (1930-і – перша половина 1940-х рр.)
Тема 3. (2 год.)	Особливості українського національного руху на радянській Україні в післявоєнний період (друга половина 1940-х рр. – 1991 р.)
Тема 4–5. (2 год.)	Українська національна ідея в незалежній Україні (1991 р. – початок XXI ст.)
7. Політика курсу	
Політика курсу “Становлення української нації і націоналізму” передбачає перездачу усіх невиконаних завдань унаслідок невиконання	

навчальної програми, зокрема серйозних запізнь на заняття або пропущених пар без поважних причин. За умови відсутності аспіранта (-ки) на лекції чи семінарському занятті без документального підтвердження (довідки, виданої лікарською установою, заяви, підписаної в деканаті тощо), отримання негативної оцінки або невчасного виконання студентами індивідуальних робіт у визначений день (понеділок, 14.00 год. – 16.00 год.) має відбутися відпрацювання. У випадку запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування), недобропорядної поведінки в аудиторії і т. п. викладач пропонує аспіранту (-ці) повторно виконати необхідний вид роботи.

<p>Умови допуску до підсумкового контролю (заліку)</p>	<p>Належне виконання:</p> <p>1) змісту питань усіх планів семінарських занять (лютий – червень). Студент повинен мати конспекти (онлайн-конспекти) кожного семінарського заняття. Вітається якісна підготовка візуалізованих презентацій на семінарах, що повинна доповнювати основну відповідь студента (-ки). Відповіді студентів оцінюються за п'ятибальною шкалою. Якщо аспірант (-ка) мав (-ла) індивідуальний графік навчання і не відвідував (-ла) семінарські заняття, то викладач оцінює підготовку семінарів на основі усного опитування (опитувань) у визначений день (дні) та перевірки конспектів;</p> <p>2) індивідуальне завдання, що полягає в конспектуванні й захисті наукової монографії з питань націології, запропонованої на вибір. Виконання цієї роботи передбачає академічну доброчесність, творчий підхід до оформлення студентом (-кою) індивідуальної роботи.</p>
--	---

8. Рекомендована література

Базова

1. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації XIX–XX століття. Київ: Генеза, 1996. 360 с.
2. Єкельчик С. Історія України. Становлення модерної нації; авториз. пер. з англ. А. Цимбал. Київ : Laugus, 2011. 376 с.
3. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII століття. Київ: Генеза, 1997. – 380 с.
4. Андерсон Б. Уявлені спільноти. Міркування щодо походження й поширення націоналізму. Друге, перероблене видання / пер. з англ. В.Морозова. Київ : Критика, 2001. 272 с.
5. Бочковський О. Вступ до націології. Київ, 1998. 144 с.
6. Бочковський О.-І. Вибрані праці та документи. Т. II. Київ : Україна Модерна, ДУХ І ЛІТЕРА, 2018. 704 с.
7. Брюейкер Р. Переобрамлений націоналізм. Статус нації та національне питання у новій Європі / перекл. з англ. О. Рябова. Львів : Кальварія, 2006. 280 с.
8. Вілсон Е. Українці: несподівана нація ; пер. з англ. Н. Гончаренко та О. Гриценко. Київ : Вид-во “К.І.С.”, 2004. 552 с.
9. Гобсбаум Е. Масове традицієтворення: Європа, 1870–1914 рр. // Винайдення традиції / за ред. Е. Гобсбаума та Т. Рейнджера ; пер. з англ. та

- наукове редагув. М. Климчука. Київ : Ніка-Центр, 2005. С. 303–352.
10. Гелнер Е. Нації та націоналізм. Націоналізм ; пер. з англ. Г. Касьянова. Київ : Таксон, 2003. 300 с.
  11. Гібернад М. Ідентичність націй. Київ : Темпорра, 2012. 304 с.
  12. Картунов О. Західні теорії етнічності, нації та націоналізму. Київ, 2007. 192 с.
  13. Касьянов Г. Теорії нації та націоналізму. Київ: Либідь, 1999. 352 с.
  14. Лисяк-Рудницький І. Історичні есе: в 2 т. Т. 1; пер.У. Гавришків, Я. Грицака. Київ: Основи, 1994. 554 с.
  15. Націоналізм: Антологія. Теорії нації та націоналізму від Йогана Фіхте до Ернеста Гелнера / упоряд. О. Проценко, В. Лісовий. 2-ге вид. Київ: Смолоскип, 2006. XLIV + 684 с.; 3-тє вид. Київ: ВД"Простір", "Смолоскип", 2010. 684 с.
  16. Райківський І.Я. Ідея української національної єдності в громадському житті Галичини ХІХ століття. Івано-Франківськ : Видавництво Прикарпатського національного університету ім. В.Стефаника, 2012. 932 с.
  17. Сміт Е. Нації та націоналізм у глобальну епоху ; пер. з англ. М. Климчука, Т. Цимбала. Київ : Ніка-Центр, 2006. 320 с.
  18. Сміт Е. Націоналізм: Теорія, ідеологія, історія; пер. з англ. Р. Фещенка. Київ: К.І.С., 2004. 170 с.
  19. Сміт Е. Національна ідентичність; пер. з англ. П. Таращука. Київ: Основи, 1994. 224 с.
  20. Старосольський В. *Теорія нації*. Записки НТШ. Т. 210 : Володимир Старосольський. 1878–1942. Нью-Йорк ; Париж ; Сидней ; Торонто, 1991. С. 162–324.
  21. Україна. Процеси націотворення / упоряд. А. Каппелер ; пер. з нім. Київ: К.І.С., 2011. 416 с.
  22. Українці–русини: етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку / голов. ред. Г.Скрипник. Київ, 2013. 750 + ХХХ с.
  23. Шпорлюк Р. Імперія та нації: з історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі; пер. з англ. Г. Касьянова за участі М. Климчука та М. Рябчука. Київ, 2000. 354 с.
  24. Hroch M. *Małe narody Europy. Perspektywa historyczna / przekład G. Pańko*. Wrocław ; Warszawa ; Kraków, 2008. 168 s.
- Допоміжна**
25. Адамович С. Соборність та регіональний розвиток у суспільно-політичному житті незалежної України. Івано-Франківськ : Місто-НВ, 2009. 884 с.
  26. Вівчарик М., Капелюшний В. Українська нація: витоки, становлення і сьогодення. Київ, 2003. 280 с.
  27. Горбань Т. Ю. Еволюція ідеї національного самовизначення в українській суспільно-політичній думці кінця ХІХ – першої чверті ХХ століть. Київ : ПІЕНД імені І. Ф. Кураса, 2010. 381 с.
  28. Гошуляк І. Тернистий шлях до соборності (від ідеї до Акту Злуки). Київ : ПІЕНД імені І. Ф. Кураса, 2009. 467 с.
  29. Грицак Я. Пророк у своїй Вітчизні: Франко та його спільнота (1856–1886). Київ : Критика, 2006. 632 с.
  30. Грицак Я. Страсті за націоналізмом. Історичні есеї. Київ : Критика, 2004. 344 с.

31. Етнонаціональна політика в теорії та практиці українського націоналізму: історія і сьогодення: матеріали V всеукраїнської наукової конференції з міжнародною участю (Івано-Франківськ, 14-15 червня 2013 р.) / наук. ред. О. М. Сич. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. 488 с.
32. Єкельчик С. Пробудження нації. До концепції історії українського національного руху другої половини XIX ст. Мельбурн, 1994. 125 с.
33. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. 3-є вид. Київ : Факт, 2006. 148 с.
34. Зашкільняк Л. *Методологічні аспекти світового історіографічного процесу і сучасна українська історична наука*. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми : колективна монографія / за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2004. С. 24–57.
35. Іванова Л. Г. Україна між Сходом і Заходом: до проблеми становлення національної ідеї в українській суспільно-політичній думці в контексті східноєвропейського розвитку (I половина XIX ст.). Київ: КПУ ім. М. Драгоманова, 2007. 192 с.
36. Ісаєвич Я. *Етнічне коріння української нації*. Формування української нації: історія на інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів ; Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). Львів, 1995. С. 16–22.
37. Ісаєвич Я. *Проблема походження українського народу: історіографічний і політичний аспект*. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Львів, 1995. Вип. 2. С. 3–17.
38. Капелюшний В. *Історичні та етнічні особливості розвитку української нації у XX – на початку XXI ст.* Українська етнологія: навч. посіб. / за ред. В.Борисенко. Київ, 2007. С. 27–43.
39. Капелер А. *Національний рух українців у Росії та Галичині: спроба порівняння*. Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Київ, 1992. Вип. 1. С. 104–119.
40. Капелер А. *Формування української нації у Російській імперії XIX ст. на тлі націотворчих процесів у Європі*. Формування української нації: історія та інтерпретації. Матеріали круглого столу істориків України (Львів – Брюховичі, 27 серпня 1993 р.). Львів, 1995. С. 78–83.
41. Кармазіна М. С. Ідея державності в українській політичній думці (кінець XIX – початок XX століття). Київ, 1998. 352 с.
42. Касьянов Г. *“Націоналізація” історії: нормативна історіографія, канон та їхні суперники (Україна 1990-х)*. Українська історіографія на зламі XX і XXI століть: здобутки і проблеми : колективна монографія / за ред. Л. Зашкільняка. Львів, 2004. С. 57–73.
43. Кафарський В. *Методологічні аспекти періодизації українського націогенезу*. Галичина: Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. Івано-Франківськ, 2000. Ч. 4. С. 110–121.
44. Кочан Н.І. *Дилема сучасного українського націєтворення: деякі теоретико-методологічні аспекти проблеми*. Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф.Кураса НАН України: спеціальний випуск. Київ, 2012. С. 169–186.
45. Ленкавський С. Український націоналізм. Твори. Т. 1 / ред. О.Сич. Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2002. 600 с.
46. Левицький К. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. На підставі споминів. Львів, 1926. 736 с. + X с.
47. Магочій П.-Р. Історія України ; авторизований пер. з англ. Е. Гийдела, С. Грачової. Київ : Критика, 2007. 640 с.
48. Майборода О.М. Проблеми і перспективи національного конструювання в сучасній Україні. *Українська політична нація: проблеми*

- становлення / за ред. М.М. Розумного. Київ, 2012. С. 14–22.
49. Мальшина К., Сінкевич Є., Перовшек Ю. Українська та словенська національні ідеї у ХХ ст.: порівняльний аналіз. *Український історичний журнал*. 2015. № 4. С. 127–138.
  50. Мудрий М. Національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини австрійського періоду у висвітленні сучасної історіографії. *Вісник Львівського університету. Серія історична*. Львів, 2002. Вип. 37, ч. 1. С. 465–500.
  51. Национализм в мировой истории / под ред. В.А. Тишкова, В.А.Шнирельмана; ин-т этнологии и антологии им. Н.н.Миклухо-Маклая РАН. Москва: Наука, 2007. 601 с.
  52. Райківський І. Концептуальні засади українського національного відродження ХІХ століття. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: історія*. Івано-Франківськ, 2007. Вип. ХІІ–ХІІІ. С. 3–14; 2008. Вип. ХІV. С. 3–17.
  53. Рафальський І. Феномен українського національного самовизначення. Київ, 2014. 304 с.
  54. Реєнт О.П. Духовні та культурні підстави соборності України у ХІХ – на початку ХХ ст. *Україна Соборна: збірник наукових статей*. Київ, 2006. Т. 1; Вип. 4. С. 3–8.
  55. Розумний М. Українська ідея на тлі цивілізації. Київ : Либідь, 2001. 288 с.
  56. Рябчук М. Від Малоросії до України: парадокси запізнілого націєтворення. Київ : Критика, 2000. 304 с.
  57. Світленко С. Світ модерної України кінця ХVІІІ – початку ХХ століття : зб. наук. праць. Дніпропетровськ : Герда, 2007. 460 с.
  58. Тимченко В. Час націоналізму. Стратегія виживання в глобалізованому світі. Київ : ДВ "Преса України", 2013. 302 с.
  59. Україна модерна. Число 21: Націоналізм на сході Європи: число на пошану Р.Шпорлюка. Харків: Майдан, 2014. 220 с.
  60. Український націоналізм : історія та ідеї. Науковий збірник. Вип. 1 / за ред. О. Багана. Дрогобич : Посвіт, 2009. 540 с.
  61. Химка І. П. Релігія й національність в Україні другої половини ХVІІІ–ХХ століть. *Ковчег : наук. зб. із церковної історії*. Львів, 2003. Чис. 4. С. 55–65.
  62. Шпорлюк Р. Модерна нація починається зі слів: “Ми різні, але всі – українці”: [інтерв'ю з істориком і політологом, проф. Гарвардського університету Р. Шпорлюком / вела Г. Трегуб]. *Мандрівець*. 2012. № 1. С. 17–23.
  63. Шпорлюк Р. Україна: від імперської периферії до суверенної держави. *Сучасність*. Київ, 1996. № 11. С. 74–87; № 12. С. 53–65.
  64. Himka J.-P. Galician Villagers and the Ukrainian National Movement in the Nineteenth Century. Edmonton ; London, 1988. 358 + XXXVI p.
  65. Hroch M. Social Preconditions of National Revival in Europe. A Comparative Analysis of the Social Composition of Patriotic Groups among the Smaller European Nations / Translated by B. Fowkes. Cambridge, 1985. 220 p.
  66. Hroch M. Małe narody Europy. Perspektywa historyczna / przekład G. Pańko. Wrocław ; Warszawa ; Kraków, 2008. 168 s.
  67. Kappeler A. Der schwierige Weg zur Nation: Beiträge zur neueren Geschichte der Ukraine. Wien ; Köln ; Weimar : Bohlau Verl, 2003. 214 s.
  68. Magocsi P. R. The Ukrainian National Revival: A New Analytical Framework. *Canadian Journal of Studies of Nationalism*. 1989, Vol. XV. N. 102. P.

45–62.

69. Moklak J. Moskwofilstwo (moskalofilstwo) i rusofilstwo. Uwagi o terminologii. W związku z artykułem Andrzeja A. Zięby. *Studia historyczne. Kwartalnik*. Kraków, 2000. R. XLIII. Zesz. 4 (171). S. 701–712.
70. Raikivskiy I. The idea of the Ukrainian national unity in the community life of East Galicia in the XIXth century: conceptual analysis. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Historyczne*. Kraków, 2014. T. 141, z. 1. S. 77–91.
71. Stryjek T. Jak “powstał” naród ukraiński? Konstrukcje historyka. *Biuletyn Południowo–Wschodniego Instytutu Naukowego*. Przemyśl, 1997. № 3. S. 19–45.

Інформаційні ресурси

72. www.vostlit.info
73. www.kodges.ru
74. www.google.com
75. www.vk.com
76. www.yandex.com
77. www.wikipedia.org
78. www.nbu.gov.ua

Викладач: доктор історичних наук, професор І.Я.Райківський.